

а також глибше проаналізуємо соціально-психологічні портрети різних типів насильників і жертв.

Список використаних джерел

1. Кузнецов, М.Г. Віктимологічний портрет жертви домашнього насильства, що є небезпечним для життя. Вісник пенітенціарної асоціації України. 2019. №1(7). С.137-140.

2. Бова, А.А. Модель факторів, що обумовлюють насильство в сім'ї. 17-18. 2005.

3. Про запобігання та протидію домашньому насильству. 2017. № 2229-VIII. Розд. I. С.1-2.

Зуєв Віталій Миколайович

zuyev.vitaliy@gmail.com

кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії
ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

СПОСОБИ ІСНУВАННЯ ЛЮДИНИ В СВІТІ ЯК ОСНОВА ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Теоретико-методологічні засади соціальної роботи формуються внаслідок синтезу знань, які нагромаджуються різними науками і проявляються системно в притаманних соціальній роботі процесах та явищах. Кожна наука виокремлює з навколишньої реальності конкретну сферу, явища і процеси якої можна досліджувати за допомогою певних методів та засобів. Оскільки об'єктом теорії соціальної роботи є соціальні явища, процеси і відносини, вона спирається на інші суспільні науки – філософію, історію, соціологію, психологію тощо. Водночас як наука соціальна робота має предметні й методичні зв'язки з окремими природничими дисциплінами – фізіологією, медициною, біологією, що свідчить про її інтегративну природу. Крім того, для оптимального пізнання і одноцілого задоволення матеріальних, соціальних і духовних потреб людини необхідне об'єднання зусиль представників різних галузей наукового знання. Цим зумовлена наявність міждисциплінарних зв'язків теорії соціальної роботи з дослідженнями інших соціо-гуманітарних наук, а також застосування соціальними

працівниками спеціально-наукових та загальнонаукових методів і технологій.

Теоретичною і методологічною основою соціальної роботи є насамперед філософія, яка увиразнює найзагальніші засади буття людини і суспільства. Саме філософія розглядає людину як активну живу істоту, яка існує в світі різними способами. Найтехнологічнішими серед них є діяльність і спілкування. Але й екзистенцію та «діяльність душі» (Е. Фромм) також можна зарахувати до високотехнологічних способів існування людини. З огляду на це важливо конкретизувати зазначені вище найзагальніші способи людської буттєвості та розкрити зміст тих серед них, які увиразнюють життя людини в його найбільш технологічних проявах – від практики і праці до внутрішнього споглядання і рефлексії.

Найґрунтовнішим способом існування в світі вважається діяльність людини як процес її взаємодії з довкіллям, завдяки чому вона досягає цілей, свідомо сформованих на підставі потреб та інтересів. Таку діяльність ще називають цілепокладанням. Останнє притаманне переважній більшості видів діяльності, серед яких за їх спрямованістю на об'єкт перетворення виокремлюють насамперед три основних – матеріальну, духовну і практично-духовну діяльність. З огляду на притаманні їй форми і види діяльність варто усвідомити не лише як процес цілепокладання (Г. Гегель, К. Маркс), але й як винятково людський спосіб буття в світі шляхом реалізації різних методів, технологій і засобів ставлення до нього та цілеспрямованої зміни дійсності на підставі культурно заданих нормативів (М. Вебер, Е. Дюркгайм, Т. Парсонс).

Під час життєдіяльності індивідів між ними складаються різні суб'єкт-суб'єктні відносини. Серед них важливе місце посідає спілкування як спосіб людської буттєвості на підставі суб'єкт-суб'єктної взаємодії між індивідами, в якій відбувається вияв особистості як такої у всебічному обсязі її почуттів, знань, усього комплексу духовності в ще не розірваній, не знятій, не відчуженій формі (як неповторної одиниці соціуму). На це звертали особливу увагу С. Франк, П. Сорокін, Ю. Габермас та інші філософи. Специфічними формами такої діяльності є гра, змагальність і комунікація. Гра – це особлива форма додіяльнісної,

післядіяльній і в самій діяльності взаємодії індивідів, у якій реалізуються емоційні зв'язки між людьми, здійснюється розподіл рольових функцій, який переноситься на всі сфери життєпрояву особистості (Й. Гейзінга, Е. Фінк, Е. Берн). Змагальність є формою суб'єкт-суб'єктної взаємодії як способу самореалізації індивідів у спілкуванні та в порівнянні з іншими (наприклад, конкурентоспроможність). Комунікація – чуттєвий ступінь спілкування, який здійснюється на мовних засадах шляхом передачі соціального досвіду, культурних норм і традицій від покоління до покоління (Л. Вітгенштайн, О. Потебня, Р. Рорті, Ю. Габермас, К.-О. Апель).

Вагомий внесок у розуміння способів людської буттєвості зробили М. Гайдегер, Ж.-П. Сартр, А. Камю, К. Ясперс та інші екзистенціалісти. З їх погляду, екзистенція – це особливий (серед іншого й у формах діяльності та спілкування) спосіб буттєвості людини як носія повної гами людських почуттів з усією її індивідною неповторністю як смертної істоти, яка існує в нескінченності Всесвіту в усій притаманній їй трагедійності.

Досліджуючи східну езотеричну традицію, Е. Фромм звернув увагу на особливий спосіб існування людини в світі, який він назвав «діяльністю душі». Остання – це спосіб внутрішньої, езотеричної буттєвості людини на підставі споглядання, самозаглиблення, нарощення духовної досконалості шляхом медитативних, магічних, екстрасенсорних дій, які не мають зовнішнього вираження в формі опредметнення як «роблення чогось».

Надаючи перевагу раціональним формам знання, одержаного в діяльнісному ставленні до світу, людина поступово втратила інтерес до форм власної езотеричної буттєвості. Однак у неї не зникла зацікавленість в оцінному ставленні до себе на підставі одержаних знань про світ шляхом рефлексії над собою у формі внутрішнього діалогу, в якому особистість досліджує і приймає або відкидає ті або ті цінності, притаманні різним інститутам суспільства, сім'ї, товариству ровесників, значущим особам та ін. Водночас рефлексії притаманна цікава властивість: вона є невід'ємною складовою свідомості й разом до неї не належить, тому може увиразнювати власне свідомість як об'єкт. Проте предметом рефлексії може бути весь людський універсум

загалом. Здійснити його рефлексію і трансформувати одержані смисли в категоріально-поняттєві структури мислення людині допомагають філософія і наука.

Отже, в образному увиразненні, способи існування людини в світі – це своєрідні річища технологізації соціальних процесів, особливі канали функціонування соціальних методів і технологій соціальної роботи.

Список посилань

1. Маркс К. Капітал. Критика політичної економії // Маркс К., Енгельс Ф. Твори. – К.: Політвидав України, 1973. – Т.23. – 847 с.

Зур'ян Олександра Павлівна

zuryan2001@gmail.com

студентка бакалаврату спеціальності «Соціальна робота»

Науковий керівник:

Колотило М.О., к. філос. н., доц. кафедри філософії
ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД У ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВОЗАХИСНИХ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Діяльність правозахисних організацій доволі часто передбачає здійснення в окремих формах соціальної роботи з мало захищеними групами населення. Незалежно від професійного спрямування або основного роду діяльності некомерційної організації (далі НКО) працівники таких організацій постійно залучені до комунікації з представниками найбільш вразливих з точки зору дискримінації соціальних груп – людьми з інвалідністю, політичними в'язнями, репрезентантами етнічних груп тощо. Саме тому для НКО дуже важливе розуміння основ соціальної роботи, що допоможе їм якнайефективніше виконувати свої професійні обов'язки.

Врахування важливості наявних практичних результатів у соціальній роботі з вразливими категоріями населення актуалізує представлення існуючого досвіду нашої роботи в проєкті Tbilisi Shelter City, що надає повний соціальний супровід протягом